

Colecția: **SECOLUL XX – 20 DE MISTERE ESENȚIALE**

Coperta: Stelian BIGAN

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VAN ERIKSSON, JAKOB

**Controverse asupra Sfinților și Evenimentelor Divine
din ultima sută de ani : docu-drame și mituri istorice însoțite
de consemnări din presă - București : Integral, 2019**

Conține bibliografie

ISBN 978-606-992-265-1

I. I. Ștefănescu, Florin (trad.)

II. Boian, Lucia (doc.)

94

© INTEGRAL, 2019

Editor: Costel POSTOLACHE

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tipărit la EuroBusiness

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-992-265-1

Jacob Van Eriksson

Controverse asupra Sfinților și Evenimentelor Divine din ultima sută de ani

Versiune în limba română:

Prof. FLORIN ȘTEFĂNESCU

Documentare suplimentară, bibliografie selectivă
și analiza comparativă a surselor:

LUCIA BOIAN

INTEGRAL

Sumar

**Controversele din jurul Maicii Tereza:
cât de sfântă a fost ea în realitate?!? / 7**

**Ziua în care Soarele a dansat nebunește
pe cer. Cele trei – sau patru? – secrete
de la Fátima și Conciliul Vatican II:
enigmele de nepătruns
ale Bisericii Catolice / 27**

**Lourdes, Mejugorje, Târnăveni:
aparitiile miraculoase ale Fecioarei Maria –
spaimă, revelație, apostazie? / 53**

**Fenomenul Maglavit și alte minuni
petrecute pe teritorial românesc / 85**

**Lacrimile Maicii Doamnei
prelinse pe icoana de la Nicula / 103**

Bibliografie selectivă / 125

Controversele din jurul Maicii Tereza: cât de sfântă a fost ea în realitate?!?

O femeie simplă a considerat că misiunea ei pe Pământ este de a aduce alinare celor nevoiași și aflați în suferință și a demonstrat că acest lucru este posibil cu minimum de resurse, fiindcă „nu toți oamenii pot face lucruri mărețe, dar oricine poate face ceva mic cu multă dragoste”. Printre cele mai cunoscute personalități ale lumii contemporane se numără și Maica Tereza de Calcutta, fondatoarea Congregației „Misionarele Carității”, călugăriță catolică celebră pentru munca sa de caritate, pentru viața dedicată în întregime sprijinirii celor săraci, celor bolnavi, celor respinși de societate. Pentru toate eforturile sale a fost răsplătită cu Premiul Nobel pentru Pace, în anul 1979, iar Papa Ioan-Paul al II-lea a beatificat-o pe călugărița originară din Balcani pe data de 19 octombrie 2003, la numai șase ani după

moartea ei, pentru presupusele miracole pe care le făcuse de-a lungul timpului. Iar în 2016, Papa Francisc a canonizat-o, declarând-o sfântă.

Pe 26 august 1910, se naștea la Skopje, în Balcani, Maica Tereza (nume laic Agnes Gonxhe / „Boboc” Bojaxhiu/Boiagi), fondatoarea Congregației romano-catolice „Surorile Carității”, cu sediul la Calcutta, unde a îngrijit săracii, bolnavii, orfanii și muribunzii timp de zeci de ani. Mama sa, Drana (Dranafie), era albaneză (kosovară), iar unele surse susțin că tatăl său, Nikolle, era aromân. Familia Bojaxhiu s-a mutat în Albania, într-o zonă locuită de un amestec de populație aromână, albaneză și slavă. Nikolle Bojaxhiu a fost implicat în politică și a luptat pentru formarea unei Albanii federale, în care aromânii să aibă un cuvânt important de spus. Aceleași surse spun că el ar fi murit de inimă rea în anul 1919, când a aflat, la finalul Primului Război Mondial, faptul că orașul Skopje a fost atribuit viitoarei Iugoslavii, și nu Albaniei. Agnes avea doar 8 ani când și-a pierdut tatăl, astfel că a pierdut contactul cu rudele aromâne, fiind crescută de mama ei, în religia catolică.

Maica Tereza s-a născut pe vremea Imperiului Otoman aflat în agonie. A fost fascinată încă de mică de povestea misionarilor și, la vârsta de 18 ani, a decis să urmeze și ea această cale, așa că a plecat de acasă și nu a mai reușit niciodată să își revadă mama și sora. Ea a ajuns în India în anul 1929 și a lucrat inițial ca învățătoare. Ulterior, a înființat ordinul „Surorilor Carității”, care s-a extins rapid ajungând să aibă mii de membri în cele peste 700 de filiale care acționau în 133 de țări ale lumii. Aceștia îngrijeau oameni infectați cu SIDA, lepră sau tuberculoză, conduceau

cantine pentru săraci, orfeline și școli, ajutând totodată bolnavi prin intermediul clinicilor mobile de care dispuneau.

La 18 ani, în anul 1928, a plecat de acasă, lăsându-și în urmă familia pe care nici nu a mai revăzut-o de-atunci. Pașii au purtat-o mai întâi la Rathfamham, lângă Dublin, la călugărițele irlandeze de Loretho, unde a învățat limba engleză. Acolo a primit numele Sora Maria Tereza, după Sfânta Tereza din Lisieux. Un an mai târziu, în 1929, a părăsit Irlanda și s-a oprit în India, la Darjeeling, unde, în 1931, a depus primul jurământ de credință. A fost trimisă apoi la Calcutta, unde a predat la Liceul de Fete „Sfânta Maria”, condus de călugărițele de Loretho, în care studiau fete din familii sărace, perioadă în care a învățat bengaleza și hindi. În timpul unei călătorii cu trenul pentru o reculegere anuală, Maica Tereza a primit ceea ce chiar ea a numit „vocația în vocație”: „Menirea ta este să-i slujești pe săraci, pe cei mai săraci dintre săraci”. La 24 mai 1937, a depus jurământul final de credință, numindu-se, de acum înainte, Maica Tereza. În anul 1948, nemaiputând părăsi Mănăstirea, în urma jurământului de credință, aceasta primește din partea arhiepiscopului de Calcutta și a Vaticanului, acceptul oficial de a propovădui iubirea pentru semenii săi. Din acel moment, Maica Tereza nu a mai purtat hainele de călugăriță, adoptând îmbrăcăminte bengalezilor nevoiași: un sari de culoare albă, cu borduri albastre. După șase luni de pregătire medicală, s-a îndreptat către periferia orașului, neavând alt scop decât acela de a-i ajuta „pe cei nedoriți, pe cei neiubiți și pe cei neîngrijiți”. Mesajul ei era cât se poate de simplu: „Cei săraci trebuie să știe că-i iubim”. Prin eforturile Maicii Tereza, milioane de bolnavi și muribunzi

au primit adăpost și au fost tratați în dispensare mobile sau în clinici specializate și sute de mii de copii abandonati au fost îngrijiți și dați spre adopție. De altfel, Maica Tereza s-a împotrivit în mod clar avortului. În anul 1994, în cadrul unei conferințe la Washington, a declarat: „Nu ucideți copilașii! Le rog pe toate mamele din lume: Dacă nu doriți un copil, dați-mi-l mie... Eu îl doresc! Așa am adoptat peste 3.000 de copii în Calcutta”.

În octombrie 1950, a întemeiat, sub numele de Misionarele Carității, o nouă congregație religioasă în Arhidiocesa Calcuttei. La început, aceasta avea doar 12 membri, foști profesori și foști elevi de la Liceul Sfânta Maria, dar, pe măsură ce congregația s-a dezvoltat și au început să primească mai multe donații, „imperiul carității” creat de Maica Tereza s-a extins continuu. În anul 1952, a fost deschis Nirmal Hriday, un cămin din Kalighat, unde și-au găsit adăpost 60.000 de bătrâni nevoiași, în 1955 – orfelinatul Shishu Bhawan, iar în 1964 – colonia de leproși din apropiere de Calcutta. În decursul anilor, au mai fost înființate o clinică pentru bolnavii de tuberculoză, o maternitate, un cămin pentru mamele necăsătorite și numeroase școli. În 1965, a deschis primul cămin în afara Indiei, în Venezuela. La New York, a deschis un sanatoriu pentru cei infectați cu HIV/SIDA. A călătorit și la Beirut, unde a îngrijit atât copiii creștini cât și pe cei musulmani. În 1991, a deschis un cămin la Tirana. Maica Tereza a vizitat și România, sosind pentru prima dată la 2 mai 1990, iar la Bacău la 27 iunie în același an. La 20 octombrie 1990, a deschis la Bacău Casa „Misionarele Carității”. În septembrie 1992, a venit din nou în vizită, la Bacău și la Iași. În 1995, susținea financiar, din donații publice, 534 de cămine în 115 țări, iar în

1997, congregația număra 4.000 de surori în 610 fundații din 123 de țări. Activitatea desfășurată de Maica Tereza s-a bucurat de apreciere în lumea întreagă. Semenii săi o priveau ca pe o sfântă, dar Maica Tereza spunea că tot ceea ce face este „lucrarea lui Dumnezeu”: „Sunt sigură că e El, nu eu. Este lucrarea Lui, nu a mea. Eu sunt doar disponibilă la poruncile Sale. Fără El nu pot face nimic. Însă nici Domnul nu ar putea face nimic pentru cineva care ar fi plin de sine. (...) Trebuie să acționăm ca și cum totul ar depinde de noi... dar să-l lăsăm restul lui Dumnezeu.” În timpul ultimilor ani de viață, în ciuda problemelor tot mai mari de sănătate, Maica Tereza a continuat să conducă Congregația și să răspundă nevoilor săracilor și ale Bisericii. În 1997, existau circa 4.000 de surori ale Maicii Tereza, prezente în 610 case de misiune, răspândite în 123 de țări din lume. În martie 1997, a binecuvântat-o pe noua Superioară Generală a Misionarelor Carității, și a făcut încă o călătorie în străinătate. După ce l-a întâlnit pe Papa Ioan Paul al II-lea pentru ultima dată, s-a întors la Calcutta și a petrecut ultimele săptămâni de viață primind vizitatori și instruindu-le pe surorile ei. La 5 septembrie 1997, viața pământească a Maicii Tereza a ajuns la capăt. Au fost organizate funeralii de stat de către guvernul indian, la care au participat 400 de demnitari din 23 de țări ale lumii, iar trupul neînsuflit i-a fost așezat în sediul central al congregației Misionarele Carității de pe Lower Circular Road din Calcutta. Mormântul ei a devenit repede loc de pelerinaj și de rugăciune pentru oameni de orice credință, săraci și bogați, fără nicio deosebire. Maica Tereza ne-a lăsat testamentul unei credințe de ne-zdruncinat, al unei speranțe de neînfrânt și al unei extraordinare

carități. Răspunsul ei la cererea lui Iisus: „Vino, fii lumina mea” a făcut-o Misionară a Carității, „Maică a săracilor”, simbolul compasiunii față de oameni și mărturie vie a iubirii însetate a lui Dumnezeu.

Maica Tereza a fost distinsă, în 1979, cu Premiul Nobel pentru Pace, pentru o viață închinată semenilor din lumea întreagă. Ceremonia de decernare a avut loc la 10 decembrie 1979, iar Maica Tereza a primit premiul „Spre slava lui Dumnezeu și în numele celor săraci”. La acel moment, Maica Tereza a refuzat masa de după ceremonie, spunând că decât să facă acea recepție, mai bine bine hrănește 2.000 de săraci, motiv pentru care s-a făcut doar un mic „prânz creștin”.

Maica Tereza s-a dedicat în întregime semenilor săi, îngrijind copii sau alinând suferințe, a deschis o școală în aer liber și o casă pentru cei fără adăpost și a convins autoritățile locale să facă donații pentru această cauză, potrivit DCNews. Prin eforturile Maicii Tereza, milioane de bolnavi și muribunzi au primit adăpost și au fost tratați în dispensare mobile sau în clinici specializate și sute de mii de copii abandonați au fost îngrijiți și dați spre adopție. Într-o zi, un ziarist, văzând-o cum spăla un bolnav cu răni grave, a spus: „Eu n-aș face așa ceva nici pentru un milion de dolari”. „Nici eu”, i-a răspuns Maica Tereza. „Pentru un milion de dolari nu, însă din iubire față de Hristos, da, și cu bucurie.”

Cu toate că a săvârșit un număr incomensurabil de acte de caritate și a marcat viețile a milioane de oameni, ea se caracteriza simplu: „După sânge, sunt albaneză. După cetățenie – indiană. După credință, sunt călugăriță catolică. După chemare,

aparțin lumii. Iar în ceea ce privește inima mea, aparțin în întregime Inimii lui Hristos”.

Pe 19 octombrie 2003, de Ziua mondială a Misiunilor, Papa Ioan Paul al II-lea a beatificat-o pe Maica Tereza, în cadrul unei Liturghii solemne celebrate în Piața Sfântul Petru din Vatican. La celebrare, au fost prezenți câteva sute de mii de pelerini veniți din lumea întreagă. „Maica Tereza de Calcutta, fondatoarea Misionarilor și Misionarelor Carității, pe care astăzi am bucuria să o înscriu în rândul fericiților, a mers pe urmele lui Hristos, pe un itinerar de iubire și de slujire, care răstoarnă orice logică omenească”, a spus Suveranul Pontif, prezentând-o pe noua Fericită drept model de sfințenie. „Să îi aducem laude acestei mici femei îndrăgostite de Dumnezeu, mesageră umilă a Evangheliei și neobosită binefăcătoare a omenirii” – a spus Papa Ioan Paul al II-lea, în predica sa.

În ciuda acestui fapt, viața și activitatea călugăriței sanctificate sunt umbrite de o serie întreagă de controverse. Primul „scandal” a fost provocat chiar de beatificarea Maicii Tereza, o decizie pe care Vaticanul a luat-o după ce o femeie din India s-ar fi vindecat de o tumoră la stomac grație unui medalion cu chipul Terezei. Medicii au explicat că pacienta s-a vindecat în urma administrării medicamentelor, fiind tratată împotriva unui chist ovarian și a tuberculozei, însă Vaticanul a mers mai departe și a decretat de necontestat acest miracol. Alte controverse au fost iscate de convingerile radicale pe care Maica Tereza le susținea și le transmitea cu orice ocazie – nu era deloc de acord cu divorțul, respingea metodele contraceptive moderne, iar avortul

era, în viziunea ei, cea mai mare amenințare pentru omenire, chiar și în cazul când sarcina rezulta în urma unui viol.

Pe cât a fost de iubită și admirată Maica Tereza în lumea întreagă, pe atât a fost de criticată. Atât în timpul vieții, după moarte și, acum, după canonizare. Studii recente arată aspecte noi din viața și activitatea Maicii Tereza. Una dintre aceste cercetări a fost publicată în jurnalul *Studies in Religion* de către istoricii Serge Larivée și Geneviève Chénard, care au dorit să arate că, totuși, reputația de „sfântă” nu este într-un totuș îndreptățită. „Studiind documentele pe tema fenomenului altruismului în cadrul pregătirii unui seminar despre etică, unul dintre noi a descoperit viața și opera celei mai cunoscute femei din Biserica Catolică, parte a imaginației colective în momentul actual: Maica Tereza”, explică profesorul Larivée. „Descrierea sa era atât de extatică încât ne-a atârnat curiozitatea și ne-a făcut să studiem în profunzime viața sa”, a mai spus profesorul. După ce au studiat aproximativ 300 de documente despre viața sa, cercetătorii au concluzionat că mai multe probleme referitoare la viața călugăriței nu au fost luate în seamă de Vatican. Printre acestea se numără „modul ciudat în care alegea să îngrijească bolnavii, contactele sale politice dubioase, managementul suspect al sumelor imense de bani pe care le-a primit și perspectivele ultradogmatice referitoare la avort, contracepție și divorț”. Acestea, sunt, pe scurt, controversile care înconjoară imaginea Maicii Tereza.

Un jurnalist britanic a făcut un film despre Maica Tereza în care a numit-o nici mai mult nici mai puțin decât „...îngerul Iadului”. Ziaristul a acuzat-o pe Maica Tereza că a instituit un

cult al morții și al suferinței în căminele Ordinului Misionarele Carității. „Acum câteva zile, aici au fost cei mai puternici bărbați din lume. Acum, avem privilegiul să o avem pe cea mai puternică femeie din lume”, spunea Javier Pérez de Cuéllar, fostul secretar general al ONU, despre Maica Tereza la New York, în 1985. Nu toată lumea a fost, însă, de acord cu această afirmație. Pentru unii, Maica Tereza a avut o atitudine religioasă mult prea arhaică în fața suferinței umane, despre care credea că este frumoasă pentru că îi face pe oameni să se apropie de Iisus Hristos. Printre critici se numără și jurnalistul britanic Christopher Hitchens. El sancționează modul în care Maica Tereza a adoptat sărăcia ca pe o virtute. „Nu a fost prietena săracilor. A fost prietena sărăciei. Spunea că suferința este un dar de la Dumnezeu. Și-a petrecut viața opunându-se singurului remediu împotriva sărăciei, adică emancipării femeii de la stadiul de animal care trebuie să se reproducă în mod obligatoriu”, a spus jurnalistul. În 1994, Christopher Hitchens i-a dedicat un film Maicii Tereza. Nu a fost un gest de apreciere. Jurnalistul spune că superstițiile medievale și mediatizarea susținută au fost combinația perfectă, care a născut un simbol pe care puțini au avut curajul să-l discrediteze. În filmul său, jurnalistul britanic vorbește despre căminele din Calcutta aflate în administrarea Maicii Tereza. Și nu are cuvinte de laudă. „Toți pacienții aveau capetele rase. Nu erau scaune nicăieri. Doar acele saltele pe care stăteau întinși. Nu avea o grădină, o curte. Nimic. Și m-am gândit: ce e acest loc? Sunt două camere, cu 50-60 de bărbați într-o încăpere și 50-60 de femei, în cealaltă. Erau pe moarte. Nu li se acordau prea multe îngrijiri medicale. Nu li se

dădeau calmante, în afară de o aspirină. Poate, dacă erau norocoși, puțin Brufen pentru dureri asociate cu un cancer în fază terminală sau alte boli incurabile. Și m-am gândit: care e scopul? Nu aveau suficiente așternuturi, refoloseau acele de mai multe ori și puteai vedea cum unele maici clăteau acele în apă rece. Am întrebat-o pe una dintre ele de ce face asta. Mi-a spus că așa le curăță. Și am întrebat-o de ce nu le sterilizează, de ce nu fierbe apa ca să sterilizeze acele. Și mi-a răspuns: n-are niciun rost. Nu avem timp”, a povestit, în film, Mary Loudon. Această fostă voluntară la căminul muribunzilor din Calcutta spune că acolo ajungeau și pacienți care nu erau pe moarte. Aceștia ar fi putut fi salvați, dacă ar fi fost duși într-un spital adevărat, ca să primească îngrijiri și tratament de specialitate. A fost cazul unui băiat de doar 15 ani. „Un medic american mi-a spus că încercase să-l trateze pe acest băiat, care avea o afecțiune relativ simplă la rinichi, dar care se agravase pentru că nu luase antibiotice. Și avea nevoie de o operație. Mi-a spus: ei, bine, nu-l vor duce la spital. Am întrebat de ce. Mi-a spus că nu o vor face. Nu o vor face, pentru că, dacă fac asta pentru un pacient, trebuie să o facă pentru toți ceilalți”, a povestit Mary Loudon. Un alt voluntar care a lucrat alături de maici în căminul din Calcutta l-a descris astfel: „o scenă ruptă parcă dintr-un lagăr de concentrare din cel de-Al Doilea Război Mondial”. În fața unor astfel de acuzații, Maica Tereza răspundea simplu că ea conduce un cămin pentru muribunzi și nu un spital, iar maicile nu sunt nici doctori, nici asistente. După aceste dezvăluiri, Christopher Hitchens nu s-a sfiit să declare despre Maica Tereza că trata simptomele sărăciei în timp ce îi ignora cauzele și că nu a făcut

niciodată nimic pentru a lupta efectiv împotriva sărăciei. Și asta, în pofida faptului că ordinul său a primit donații generoase din toată lumea, cu care – spun criticii – ar fi putut construi spitale, școli sau pur și simplu ar fi putut crea condiții mai bune în căminele pe care le administra.

Banii primiți de Misionarele Carității sunt un alt motiv de scandal, pentru că Maica Tereza nu declara niciun fel de contabilitate. Totul se făcea și se face în numele religiei. Și tot în numele religiei, ordinul a acceptat bani de la personalități controversate, milionari care au făcut averi din fraude sau regimuri recunoscute pentru încălcarea drepturilor omului. Ordinul fondat de Maica Tereza operează acum în peste o sută de țări și sunt voci care cer ca banii să fie contabilizați, așa cum fac și alte organizații umanitare, precum Crucea Roșie sau Oxfam.

Într-un editorial publicat în The Guardian, Paul Valley, scriitor britanic și expert în probleme de etică și religie, vorbește despre graba cu care Biserica Catolică ridică oameni la rangul de sfinți. O grabă care nu lasă timp pentru ca o astfel de controverse să se estompeze. Pentru că niciun om nu e perfect în viața de pe Pământ. „În trecut, Biserica lăsa să treacă decenii, chiar secole, înainte să declare pe cineva sfânt. O dată cu trecerea timpului, slăbiciunile candidatului se șterg din memoria comună, lăsând în amintirea generală doar virtutea eroică. De la Papa Ioan Paul al II-lea încoace, tendința a fost de accelerare a procesului de canonizare. Biserica Catolică a făcut o greșală din acest punct de vedere. Poate că Maica Tereza merita sanctificarea, dar ar fi fost mai bine dacă judecata aceasta ar fi fost făcută peste un secol”, se arată în The Guardian.